

泰雅語的 書、報紙、雜誌

タイヤル語書籍、新聞、雜誌

“Book,” “Newspaper,” and “Magazine” in the Tayal Language

文 | Yawi · Nomin 江明清 (宜蘭縣大同鄉四季長老教會牧師)

「書」在泰雅語的運用

在泰雅族賽考利克語、宜蘭澤敖利語、四季泰雅語對「書」一詞的使用都是biru，而且使用普遍。biru一詞是名詞，語意是「書、字、專書、簿本」，「biru」也可以是動詞，此一動詞在不同焦點有不同變化與衍生方式，呈現出不同的語意。

skayan ta mra' yow na “biru”

“biru” utux ke kwe ga skayal ta krryax, ana su skayal hngiyang ke na Squliy, cyoli bih llyung Klesan, ini ga cquliy bih llyung Mnibu kya, ke “biru” yow na cnlalu ta lalu ta 'yaya na biru bnrgan, ke “biru” kwe ga ke nya iwan ppiyan ro mnra' uy, sbahun ta kbley ke “biru” kwe ga maki piyux ke snbah ro knblayan ta, ana yow nya ga ini ptna' kwara uy.

就biru做為名詞來說，例如：賽考利克語「biru qani ga biru ke na Tayal. (這本書是泰雅語的專書。)」為直述句型，也可以使用主題結構來說「biru ke na Tayal qa biru qani.」。此句在宜蘭澤敖利語來說為「biru kwe ga biru ke na Tayal.」或「biru ke na Tayal biru kwe.」，此句在四季泰雅語來說為「biru cqani ga biru ke na Tayal.」或「biru ke na Tayal qa biru cqani.」。這3種話對於將biru做為名詞來運用是相同的，但就運用在不同句型結構同一詞條的詞意上，其使用的指示代名詞與格位標誌是不同的。

kblayan ta utux ke cnyan ta “biru” kmayal mha: yan utux ke na squliy “biru qani ga biru ke na

Tayal,” inyugan ta kbaley utux gaga brun kwe ga, ba'un kmayan maha “biru ke na Tayal qa biru qani,” ke kwe ga skayal ta ke'an na cyoli bih llyung Klesan ga “biru kwe ga biru ke na Tayal,” son ta, ini ga “biru ke na Tayal biru kwe,” son ta uy, ke kwe ga skayal ta ke'an na cquliq bih llyung Mnibu laga “biru cqani ga biru ke na Tayal,” san naha, ini ga “biru ke na Tayal qa biru cqani,” kmayan uy, mnra ta ke knahu tungan ini ptna ke'an na tungan llyung kwe ga nya mtna' kwara mra'ta “biru” kwe.

就biru做為動詞來說，例如：四季泰雅語「biru cqani ga biru ke na Tayal. (這本書是泰雅語的專書。)」在不同焦點有不同變化的衍生方式，呈現出不同的語意內涵，如下：

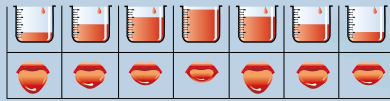
knahun iwan ppiyan ro mnra' yow nya “biru” kwe kmayan uy ga. yan na utux ke'an cquliq bih llyung Mnibu kmayan maha “biru cqani ga biru ke na Tayal,” sbahun ta utux ke “biru” kwe ga musa maki ini ptna knlayan bnrwan nya ro ana knyunow nya ga musa ini ptna' uy.

- (1) **biru** cqani ga biru ke na Tayal.
這本書是泰雅語的專書。
- (2) **miru** cu biru ke na Tayal mwani.
我現在要寫泰雅語的專書。

- (3) **bniru** cu biru ke na Tayal chesa.
我昨天已經寫泰雅語的專書。
- (4) **pbiru** cu biru ke na Tayal yunga.
我將來也要寫泰雅語的專書。
- (5) **sbiru** cu nya biru ke na Tayal yunga.
他將為我寫泰雅語的專書。
- (6) **brwan** mu biru ke na Tayal kisa.
他待會要寫泰雅語文字的專書。
- (7) **brun** mu biru ke na Tayal kisa.
他待會要寫泰雅語文字的專書。
- (8) **brwiy** biru ke na Tayal isu.
你寫泰雅語文字的專書。
- (9) **brway** mu biru ke na Tayal.
我來寫泰雅語文字的專書。
- (10) **brwaw** ta biru ke na Tayal qabax ta?
我們要寫泰雅語文字的專書嗎？
- (11) **biru** cqani ga **bnrwan** ni Yawi.
這本書是Yawi的書籍。

「報紙」在泰雅語的運用

「報紙」在傳統語彙中是沒有的，但在泰雅族社會語言使用的歷史脈絡中，族人普遍有「報紙」的觀念，是來自日語的「ニュース（新聞）」一字的觀念，甚至是普遍借用，族人以sinbung來表達。例如：賽考利克語「kita

ta sinbung nqu genzyumin kwara ta uzi. (我們大家也看原住民報紙。)」，此直述句型在宜蘭澤敖利語來說為「kita ta sinbung na Tayal kwara ta uy.」，在四季泰雅語來說為「ktayux ta sinbung na genzyumin qabax ta uyi.」。這3種話對於sinbung的名詞運用是相同的，但在不同句型結構裡，會因指示代名詞與格位標記而產生差異。

ungat baley ke san ta skayal “biru tgi’as na yow” kwe lela, klgan na pntke’an ita Tayal ga knhangan na Nipun lela, ana skura yow na “biru tgi’as na yow,” in’nagan ta ken a Nipun uy, galun tar o skayal uy la, “sinbung” son ta kmayan, laney cimpu p’iyu utux klayan ke, ro pnba’ ta yow na “biru tgi’as na yow” kwe. yan na ke’an squliq kmayal maha “kita ta sinbung nqu genzyumin kwara ta uzi,” ptna’ yow nya skayal ta ke’an na cyoli bih llyung Klesan laga “kita ta Sinbung na Tayal kwara ta uy,” san ta kmayal, kwe kwe skayal ta ke’an na cquliq bih llyung Mnibu laga “ktayux ta sinbung na genzyumin qabax ta uyi,” tungan ini ptna’ ke’an knahun ini ptnai llyung ga ptna’ “sinbung” san ta kmayal “biru tgi’as na yow” kwe, yan na cnlalau ’yaya cnyan ta patas pkita yow inbuyan cyoli, ini ga kwara ro qabax nya ini ptna’

ga tegan ta gaga miru utux keg a nya sobih hayiy.

我認為在「報紙」的概念與意義上，回到從傳統的泰雅詞彙的語意的重新認識，我們可以複合詞重新造字會更加美好貼切，例如，賽考利克語「biru nqu tgiqas na ywaw」，在宜蘭澤敖利語來說為「biru tgi’as na yow」，在四季泰雅語來說為「biru qa xqayus na ywaw」。我想我們有必要一起共同決定、共同約定成俗來使用。

knita mu pnba’yow na “sinbung” kwe ga aki hknyan pu’ing ke ta nanak, t’aring mnglung baley yow na “sinbung” kwe ro skbaley ta mnanak ptasan ke kwe ga kinah musa myasa la, yan na ke’an squliq kmayal maha “biru nqu tgiqas na ywaw” ke’an na cyoli bih llyung Klesan ga “biru tgi’as na yow” san ta kmayal, ke’an na cquliq bih llyung Mnibu ga “biru qa xqayus na ywaw” tlam ta kmayal, nglung cu maha skbaley tgi’as na matas ke ga si ga motu ta kmal ro smwal inlungan kwara mra’ ga musa maki yow nya.

「雜誌」在泰雅語的運用

「雜誌」在泰雅傳統語彙中是沒有的，過去族人的概念上，「雜誌」也理解運用biru，

實質上，「書」、「報紙」、「雜誌」等相關名詞的運用是不同的。如賽考利克語「biru qani ga nyux pqiyu nqu ywaw na msblaq mssyahaw.（這本書是在談論夫婦合好的事。）」，此直述句型在宜蘭澤敖利語來說為「biru kwe ga nyu kmayan yow na sbley msyahow.」，四季泰雅語則為「biru cqani ga nyan pqyuwan ywaw na msblaq mssyahaw.」。此一詞條並沒有將「雜誌」一詞在泰雅語的使用上專門術語化，我認為我們在對「雜誌」的概念與對書的不同類別意義上，回到從傳統的泰雅語彙的語意的重新認識，可以複合詞重新造詞，會更加美好貼切。

ungat baley ke san ta skayal “biru biru bnrwan mlamu na yow” kwe, kwara nya sbiru iyik biru ana nanu ga “biru” san ta kmayal kwara, ana ga cpngan ta iyik kwara sungus mllamu na bnrwan kwe ga ini ptna’ kwara sngusan naha, yan na ke na squliq kwe “biru qani ga nyux pqiyu nqu ywaw na msblaq mssyahaw,” ke’an na cyoli bih llyung Klesan ga “biru kwe ga nyu kmayan yow na sbley msyahow,” san ta kmayal, ke’an na cquliq bih llyung Mnibu ga “biru cqani ga nyan pqyuwan ywaw na msblaq mssyahaw,” san naha kmayal, tega kwara kayal ro ptasan ta miru ga nya ini pci mnanak na lalu nya,

kun mnlung yow na biru kwe ro “biru tgi’as na yow” ini ptna’ iyik yow nya, aki ta skahul pu’ing ken a ita Tayal skbaley utux mnanak ta matas keg a kinag musa ci myasa la.

例如，賽考利克語「qani ga utux biru nqu bnrwan mllamu na ywaw.（這是一本雜誌。）」，在宜蘭澤敖利語來說為「kwe ga biru bnrwan mlamu na yow.」，在四季泰雅語來說為「cqani ga biru qa bnrwan mllamu na ywaw.」。有必要一起共同決定、共同約定成俗來使用。

yan na ke’an na squliq kmayal maha “qani ga utux biru nqu bnrwan mllamu na ywaw,” ke’an na cyoli bih llyung Klesan ga “kwe ga biru bnrwan mlamu na yow,” san ta kmayal, ke’an na cquliq bih llyung Mnibu ga “cqani ga biru qa bnrwan mllamu na ywaw,” nglung cu maha skbaley ta tgi’as na matas ke ga si ga motu ta kmal ro smwal inlungan kwara mra’ ga musa maki yow nya. ◆